

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Стандартизація систем менеджменту», для студентів галузі знань 15 «Автоматизація та приладобудування» спеціальності 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Затверджено методичною радою механічного факультету, протокол № 10 від 10 «червня» 2022 р.

Укладач: к.т.н., доц. Букрєєва О. С.

Харків
ХНАДУ
2022

ЗМІСТ

Література	2
Вступ	2
Практична робота 1 Порівняльний аналіз процесу розроблення документів ISO	3
Практична робота 2 Порівняльний аналіз текстів міжнародного та національного стандартів	6
Практична робота 3 Складання концепції нормативного документу на систему менеджменту	7
Практична робота 4 Порівняльний аналіз систем менеджменту у галузі промисловості	10
Практична робота 5 Порівняльний аналіз систем менеджменту у галузі менеджменту організації	11
Практична робота 6 Порівняльний аналіз систем менеджменту у галузі людини та навколишнього середовища	11
Практична робота 7 Порівняльний аналіз систем менеджменту у галузі інформаційних технологій	12
Практична робота 8 Порядок розроблення інтегрованих систем менеджменту	13
Додаток А Міжнародне кодування етапів	16
Додаток Б Перелік міжнародних стандартів систем менеджменту	18

ЛІТЕРАТУРА

1. Букресва О. С., Рибалко І. В. Основи стандартизації та оцінки відповідності : електрон. навч. посіб. у схемах і табл. [Електронний ресурс]. Харків: ХНАДУ, 2019. 76 с. URL: https://dspace.khadi.kharkov.ua/dspace/bitstream/123456789/2532/3/Bykreeva_Rybalko_osnovy_stand_2019.pdf.
2. Concept document to support of Annex SL / ISO TMB JTCG N 360. Geneva: ISO/IEC, 2013. 36 p.
3. ISO/IEC Directives, Part 1. Consolidated ISO Supplement – Procedures for the technical work – Procedures specific to ISO (Twelfth edition). Geneva: ISO/IEC, 2021. 166 p.
4. ISO/IEC Directives, Part 2. Principles and rules for the structure and drafting of ISO and IEC documents (Ninth edition). Geneva:ISO/IEC, 2021. 104 p.
5. Скрипко Л. Е. Интегрированные системы управления : учебное пособие. СПб. : Изд-во СПбГЭУ, 2017. 72 с.
6. <https://www.iso.org/>
7. ДСТУ 1.5:2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів

ВСТУП

Ці методичні вказівки призначені для студентів першого курсу магістратури галузі знань 15 «Автоматизація та приладобудування» спеціальності 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка» з метою надання допомоги при підготовці та виконанні практичних робіт з дисципліни «Стандартизація систем менеджменту». Вони можуть бути корисними також бакалаврам та аспірантам під час виконання ними кваліфікаційної роботи. Ці методичні вказівки містять відомості щодо процесів розроблення міжнародних документів ISO, правил оформлення та викладання тексту міжнародних стандартів, галузевих та інтегрованих систем менеджменту. Методичні вказівки складено згідно з програмою дисципліни відповідно

до освітньої програми «Інтелектуальні інформаційно-вимірювальні технології» та навчального плану підготовки магістрів. По завершенні вивчення дисципліни студенти будуть вміти оформлювати міжнародні стандарти, складати та організовувати впровадження інтегрованих систем менеджменту, розрізняти особливості галузевих систем менеджменту.

ПРАКТИЧНА РОБОТА 1

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ РОЗРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ISO

Мета – вивчити процес розроблення технічних специфікацій, настанов, технічних умов та звітів ISO.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Окрім власне стандартів, ISO може розробляти технічні специфікації (TS), загальнодоступні технічні умови (PAS), технічні звіти (TR), настанови (Guide) [3].

TS можуть бути підготовлені і опубліковані за таких обставин і умов:

1. Коли об'єкт ще перебуває в процесі розробки або коли з якої-небудь іншої причини в майбутньому, але не негайно, існує можливість опублікувати міжнародний стандарт, технічний комітет або підкомітет може прийняти рішення, що публікація TS буде доречна. Процедура підготовки таких TS повинна відповідати процедурам, встановленим для стандартів. Рішення про публікацію кінцевого документа у вигляді TS приймається більшістю в дві третини голосів Р-членів технічного комітету або підкомітету. Причини публікації TS і пояснення її зв'язку з майбутнім міжнародним стандартом мають бути наведені в передмові.

2. Коли необхідна підтримка для проходження етапу затвердження остаточного проекту міжнародного стандарту не може бути отримана, або в разі сумнівів щодо консенсусу, технічний комітет або підкомітет може прийняти рішення більшістю в дві третини голосів Р-членів, що документ повинен бути опублікований у формі TS. Причини, за якими необхідна підтримка не була отримана, повинні бути приведені у передмові.

Коли Р-члени технічного комітету або підкомітету погодили публікацію TS, її проект повинен бути представлений в електронному вигляді секретаріатом технічного комітету або підкомітету в офіс генерального директора протягом 16 тижнів для публікації. Можливі конкуруючі TS, що пропонують різні технічні рішення, за умови, що вони не суперечать існуючим міжнародним стандартам.

TS повинні бути переглянуті у технічному комітеті або підкомітеті не пізніше ніж через 3 роки після опублікування. Мета такого перегляду полягає в повторному розгляді ситуації, яка привела до їх публікації, і визначенні можливості досягнення консенсусу, необхідного для публікації міжнародного стандарту, що замінює TS.

PAS можуть являти собою проміжні технічні умови, опубліковані перед розробкою повного міжнародного стандарту, або в ІЕС, це може бути публікація «dual logo», у співпраці зі сторонньою організацією. Це документ, який не виконує вимоги до стандарту, але є нормативним документом. PAS може бути запропонований з самого початку, коли комітет бажає швидко доставити контент на ринок. В якості альтернативи, коли міжнародний стандарт або технічна специфікація знаходяться в стадії розробки, комітет може вирішити, що публікація PAS буде доречною (наприклад, коли проект не може вкластися в термін публікації).

Пропозиція про подання PAS може бути зроблена секретаріатом, А-посередником або будь-яким Р-членом комітету. В ІЕС С-посередник також може подати PAS.

PAS публікується після перевірки презентації та перевірки того, що відповідні положення не суперечать існуючим міжнародним стандартам, і після затвердження простою більшістю голосів Р-членів відповідного комітету. Можливі конкуруючі PAS, що пропонують різні технічні рішення, за умови, що вони не суперечать існуючим міжнародним стандартам.

PAS повинні залишатися дійсними протягом початкового максимального періоду 3 роки в ISO і 2 роки в IEC. Термін дії може бути продовжений на один період максимум до 3 років в ISO і до 2 років в IEC. Протягом терміну дії рішення про відкликання PAS приймає комітет. Після закінчення терміну дії PAS повинні бути перетворені зі зміною або без зміни в інший тип нормативного документа або автоматично відкликані.

Коли технічний комітет або підкомітет зібрав дані іншого типу, ніж ті, які зазвичай публікуються в якості міжнародного стандарту (це може включати, наприклад, дані, отримані в результаті опитування, проведеного серед національних органів, дані про роботу в інших міжнародних організаціях або дані про «state of the art» щодо стандартів національних органів з конкретного питання), технічний комітет або підкомітет може вирішити простою більшістю голосів Р-членів з проханням звернутися до Головного виконавчого директора. Посадова особа повинна публікувати такі дані у вигляді TR. Документ повинен носити виключно інформативний характер і не містити відомостей, які передбачають, що він є нормативним. Він повинен чітко пояснювати своє ставлення до нормативних аспектів предмета, які розглядаються або будуть розглядатися в міжнародних стандартах, які стосуються предмета. Головний виконавчий директор, при необхідності, за погодженням з радою технічного управління, повинен вирішити, чи публікувати документ в якості TR. Ніякі технічні зміни не допускаються в затвердженому проекті TR.

Коли Р-члени технічного комітету або підкомітету погодили публікацію TR, проект звіту повинен бути представлений в електронному вигляді секретаріатом технічного комітету або підкомітету Головному виконавчому директору протягом 16 тижнів для публікації.

Рекомендується, щоб TR регулярно перевірялися відповідальним комітетом, щоб гарантувати їх актуальність. Рішення про відкликання TR приймає відповідальний технічний комітет або підкомітет. В ISO TR не підлягають перевірці.

На додаток до міжнародних стандартів, TS, PAS та TR, підготовлених технічними комітетами, ISO та IEC видають Guide з питань, що стосуються міжнародної стандартизації, які повинні складатися відповідно до Директиви ISO / IEC, Частина 2.

Guide не повинні готуватися технічними комітетами та підкомітетами. Вони можуть бути підготовлені Комітетом з розробки політики ISO, Консультативним комітетом IEC або Стратегічною групою, групою ISO, яка звітує перед радою технічного управління ISO, або Спільною координаційною групою ISO / IEC.

Рада технічного управління ISO та / або IEC затверджуватиме пропозиції щодо нових Guide або їх переглядів та прийматиме рішення щодо секретаріату та складу Комітету або Групи, відповідальної за проект. Як тільки проект затверджується радою технічного управління ISO та / або IEC, секретаріат комітету або групи, відповідальної за проект, повинен забезпечити інформування відповідних зацікавлених осіб в ISO та IEC.

Комітет або група, відповідальна за проект, повинна забезпечити, щоб відповідні зацікавлені особи в ISO та IEC мали можливість бути представленими під час підготовки робочого проекту Guide.

Як тільки робочий проект буде доступний для поширення як проект комітету, секретаріат Комітету або Групи, відповідальної за проект, надсилає його батьківському комітету або ISO та / або Технічній раді управління IEC для голосування, коментарів та затвердження його просування до стадії обговорення.

Канцелярія генеральних директорів розповсюджує текст переглянутого проекту Guide серед усіх національних органів протягом 8-тижневого періоду для перекладу французькою та іншими мовами та для підготовки до 12-тижневого голосування.

Проект Guide затверджується до публікації як Guide, якщо не більше однієї чверті поданих голосів є негативними, при підрахунку голосів виключаються ті, хто утримався.

У випадку з Guide ISO / IEC, проект подається на затвердження національним органам як ISO, так і IEC. Національні органи обох організацій повинні затвердити документ, якщо він буде опублікований як Guide ISO / IEC.

Якщо ця умова виконується лише для однієї з організацій, ISO або IEC, Guide може бути опубліковане лише під назвою затверджуючої організації, за винятком випадків, коли Комітет або Група, відповідальна за проект, вирішить застосувати процедуру, викладену нижче.

Якщо проект Guide не затверджений або якщо він затверджений із зауваженнями, прийняття яких могло б покращити консенсус, голова Комітету або Групи, відповідальної за проект, може прийняти рішення подати змінений проект на 8-тижневе голосування. Умови прийняття зміненого проекту такі ж, як описані вище.

За етап публікації відповідає офіс генерального директора організації, до якої належить Комітет або Група, відповідальна за проект. У разі створення Спільної групи ISO / IEC відповідальність визначається за погодженням між виконавчими директорами.

Комітет або група, відповідальна за Guide, несе відповідальність за рішення про те, чи Guide буде відкликано. Формальне відкликання має бути ратифіковане технічним комітетом управління (ТМВ) відповідно до своїх звичайних процедур.

Будь-який орган-член, організація, яка здійснює зв'язок або група, яка звітує перед ТМВ, або CEO ISO, може запропонувати затверджене Guide перетворити на міжнародний стандарт ISO. Усі пропозиції повинні супроводжуватися обґрунтуванням.

Офіси генерального директора розповсюджують пропозицію серед усіх членів для затвердження. Під час голосування буде поставлено запитання: Чи схвалюєте Ви перетворення Guide XX на міжнародний стандарт ISO? Члени мають можливість відповісти «так» чи «ні», і слід вказати причини свого негативного голосу.

Оскільки відповідне Guide розроблено та затверджено відповідно до процедур досягнення консенсусу ISO та / або IEC, технічні та редакційні коментарі не враховуватимуться. Розгляд таких коментарів буде перенесено до наступного перегляду міжнародного стандарту, якщо буде схвалено трансформацію Guide. Період голосування та правила голосування такі ж, як і для звичайного голосування.

ЗАВДАННЯ

Вивчити процес розроблення технічних специфікацій, настанов, технічних умов та звітів ISO, для кожного документа заповнити таблицю з додатку А. Замість пояснень щодо кожного етапу вказати виявлені особливості.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. За яких обставин розробляють технічну специфікацію?
2. Який вид документу з наведених не розробляє технічний комітет?
3. Який документ не підлягає перегляду?
4. Який документ видають за браком консенсусу?
5. Який документ носить виключно інформативний, а не нормативний характер?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 2

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТІВ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО СТАНДАРТИВ

Мета – вивчити структуру та вимоги до змісту міжнародного стандарту

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Згідно з ДСТУ 1.5:2015 структурно національний стандарт складається з титульного аркушу, передмови, змісту, вступу, назви, сфери застосування, нормативних посилань, термінів та визначень, позначень, скорочень, вимог / положень щодо об'єкта стандартизації, додатків, бібліографії [7].

При цьому стандарти на методи контролювання мають установлювати засоби та допоміжні пристрої; правила готування до контролю; методика та правила його проведення; правила оцінювання та оформлення результатів; прийнятну похибку.

Стандарти на процеси (послуги) мають містити вимоги до технологічних операцій та сукупності послідовно виконуваних технологічних операцій, зокрема: методи автоматизованого проектування продукції та інформаційного обслуговування, методи блоково-модульного конструювання, технологічні методи виготовлення продукції, принципові технологічні схеми вироблення продукції та використовувані технологічні режими тощо.

Стандарти на продукцію та послуги містять положення щодо класифікації; основних параметрів; загальних технічних вимог; вимог щодо безпеки та збереження навколишнього середовища; правил приймання, маркування, пакування, транспортування, зберігання, експлуатування, ремонту, утилізації тощо.

Загально технічні стандарти встановлюють вимоги до термінів та визначень, умовних позначень, змісту документів різних видів, норм точності вимірів, стандартних зразків, переважних чисел, допусків та посадок, з'єднань різних видів, технічних характеристик устаткування, технічної сумісності, прийятних рівнів небезпечних чинників, технічної естетики, ергономіки тощо.

Директива ISO [4] вказує, що зміст міжнародних стандартів має містити такі структурні елементи: назва, передмова, вступ, галузь використання, нормативні посилання, терміни та визначення, умовні позначення та скорочення, положень щодо об'єкту стандартизації, додатків, бібліографії. також є окремі вимоги щодо змісту стандартів з методів вимірювань та випробувань, маркування та пакування.

ЗАВДАННЯ

Користуючись [4] та [7], заповнити таблицю 2.1 з особливостями змісту того чи іншого елемента міжнародних та національних стандартів. Зробити висновки про їх спільність або відмінність.

Таблиця 2.1 – Порівняльний аналіз структури стандартів

Структурний елемент	Міжнародний стандарт	Національний стандарт
Титульний аркуш		
Назва		
Передмова		
Зміст		
Вступ		
Галузь використання		
Нормативні посилання		
Терміни та визначення		
Умовні позначення		

Вимоги до об'єкту		
Методи вимірювань		
Маркування		
Пакування		
Етикетування		
Додатки		
Бібліографія		

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які вимоги до титульного аркушу міжнародного стандарту?
2. Які структурні елементи міжнародного стандарту є нормативними?
3. Які структурні елементи міжнародного стандарту є нормативними?
4. Які структурні елементи національного стандарту не є обов'язковими?
5. Яка відмінність між нормативними посиланнями та бібліографією?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 3 СКЛАДАННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОРМАТИВНОГО ДОКУМЕНТУ НА СИСТЕМУ МЕНЕДЖМЕНТУ

Мета – вивчити ресурси для автоматичного виявлення текстових запозичень.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Спільна технічна координаційна група ISO/TMB/JTCG склала концептуальний документ у підтримку розроблення стандартів систем менеджменту, який містить їх структуру високого рівня (HLS) з поясненнями її змісту для розроблення конкретних систем менеджменту (таблиця 3.1) [2].

Таблиця 3.1 – Концепція змісту стандартів систем менеджменту

Елемент HLS	Вимога до змісту
Вступ	Конкретна інформація або коментарі про технічний зміст стандарту, причини його розроблення. Необов'язковий розділ, не містить вимог
1 Галузь застосування	Предмет та охоплені аспекти стандарту системи менеджменту, межі його застосовності або окремих його частин. Розділ не містить вимог, не є тотожним сфері дії системи менеджменту
2 Нормативні посилання	Перелік згадуваних документів. Необов'язковий розділ
3 Терміни та визначення	Загальний набір узгоджених визначень; додаткові визначення термінів, специфічних для галузі, тобто слів. Терміни бажано викладати згідно з ієрархією понять. Базовими поняттями є організація, зацікавлена сторона, вимога, система управління, топ-менеджмент, ефективність, політика, мета, ризик, компетенція, документована інформація, процес, продуктивність, аутсорсинг, моніторинг, вимірювання, аудит, відповідність, невідповідність, коригувальна дія, постійне поліпшення
4 Контекст організації	
4.1 Розуміння організації та її контексту	Вимоги до високорівневого (наприклад, стратегічного) розуміння важливих питань, які можуть позитивно або негативно вплинути на

	систему менеджменту. Додаткові вимоги, пов'язані з розумінням організації та її контексту, у галузі застосування стандарту на систему менеджменту
4.2 Розуміння потреб та очікувань зацікавлених сторін	Зацікавлені сторони, їх потреби та очікування, що відносяться до організації та її системи управління, обов'язкові законодавчі та нормативні вимоги, добровільно прийняті зобов'язання організації
4.3 Сфера дії системи управління	Фізичні та організаційні межі, до яких застосовна система менеджменту: уся організація, її підрозділ, функція тощо.
4.4 Система управління	Всеосяжні вимоги, пов'язані зі створенням «необхідного, але достатнього» набору процесів, які разом утворюють ефективну систему управління відповідно до стандарту на цю систему управління. Додаткові вимоги до системи управління або її процесів в конкретній галузі
5 Лідерство	
5.1 Лідерство та зобов'язання	Дії, в яких керівництво особисто бере участь та керує ними в організації, несе відповідальність за те, щоб забезпечити їх виконання. Додаткові вимоги до лідерства у конкретній галузі
5.2 Політика	Організаційні зобов'язання високого рівня, сформульовані цілі організації. Додаткові вимоги до політики у конкретній галузі
5.3 Ролі організації, обов'язки та повноваження	Відповідальність та повноваження для виконання вимог системи менеджменту, покладені на відповідні підрозділи або особи організації. Додаткові вимоги до повноважень у конкретній галузі
6 Планування	
6.1 Дії щодо ризиків та можливостей	Вимоги до планування на стратегічному рівні, необхідні у якості передумов для створення системи менеджменту, прогнозування потенційних сценаріїв наслідків, профілактичних рішень небажаних ефектів, визначення сприятливих умов та потенційних переваг, механізму оцінювання ефективності превентивних заходів. Додаткові вимоги до ризиків та можливостей у конкретній галузі
6.2 Цілі у сфері системи менеджменту та планування їх досягнення	Вимірні, контрольовані, оновлювані цілі, у відповідності з політикою та вимогами. Дії та терміни, необхідні для їх досягнення. Суб'єкти та відповідальність. Додаткові вимоги до цілей та їх досягнення у конкретній галузі
7 Підтримування системи управління	
7.1 Ресурси	Передбачені, визначені та виділені ресурси, необхідні для створення та впровадження системи управління, постійного її обслуговування та поліпшування. Додаткові вимоги до ресурсів у конкретній галузі
7.2 Компетентність	Вимоги до компетентності людських ресурсів. Додаткові вимоги до компетентності у конкретній галузі
7.3 Обізнаність	Вимоги до обізнаності співробітників організації щодо системи менеджменту, політики, власного внеску у її функціонування. Додаткові вимоги до обізнаності у конкретній галузі
7.4 Інформування	Способи та порядок внутрішньої та зовнішньої комунікації, що відноситься до системи управління. Додаткові вимоги до інформування у конкретній галузі
7.5 Документована інформація	
7.5.1 Загальні положення	Опис типів інформації, яка має бути створена, контрольована та підтримана у системі управління. Додаткові конкретні приклади документованої інформації у конкретній галузі
7.5.2 Створення та оновлення	Вимоги до однозначної ідентифікації інформації, визначення формату і засобів масової інформації, в які вона буде підтримуватися, її

	затвердження. Додаткові вимоги до створення та оновлення інформації у конкретній галузі
7.5.3 Контроль документально підтвердженої інформації	Внутрішні заходи контролю, які необхідно враховувати і здійснювати для отримання інформації, яка повинна бути документально підтверджена. Інформація, створена зовнішніми сторонами, її виявлення і контроль. Додаткові вимоги до контролю інформації у конкретній галузі
8 Експлуатація	
8.1 Оперативне планування і контроль	Вимоги, які повинні бути реалізовані в рамках діяльності організації, щоб переконатися, що вимоги стандарту системи менеджменту виконані, і пріоритетні ризики і можливості в даний час розглядаються. Додаткові вимоги до оперативного планування і контролю у конкретній галузі
9 Оцінювання дієвості	
9.1 Моніторинг, вимірювання, аналізування, оцінювання	Вимоги до проведення перевірок, щоб переконатися, що передбачувані результати системи менеджменту досягнуті відповідно до плану. Додаткові вимоги до перевірок у конкретній галузі
9.2 Внутрішній аудит	Вимоги до планування, впровадження і підтримки програми внутрішнього аудиту з метою перевірки того, що система управління організації відповідає як вимогам стандарту, так і будь-яким додатковим вимогам, пов'язаним з нею, які сама організація накладає, і що система менеджменту ефективно впроваджується і підтримується відповідно до плану. Додаткові вимоги до внутрішнього аудиту у конкретній галузі
9.3 Аналізування з боку керівництва	Вимоги, пов'язані з проведенням топ-менеджментом цілісного огляду системи менеджменту, включаючи інформацію, яка буде охоплена, і очікувані результати. Додаткові вимоги до аналізування з боку керівництва у конкретній галузі
10 Поліпшування	
10.1 Невідповідність та коригувальні дії	Вимоги до реагування, коли вимоги стандарту і системи менеджменту (включаючи експлуатаційні) не задовольняються. Заходи для виправлення ситуації, причини і визначення, чи існують інші події або потенційно існують в іншому місці, щоб можна було вжити заходів для запобігання повторення. Оцінка дій, вжитих для підтвердження того, що намічений результат був досягнутий, і оцінка системи менеджменту, щоб визначити, чи потрібні зміни, щоб уникнути появи подібних невідповідностей в майбутньому. Додаткові вимоги до невідповідностей та коригувальних дій з боку керівництва у конкретній галузі
10.2 Постійне поліпшування	Вимоги до вдосконалення системи менеджменту, зосереджені в трьох основних областях: придатність, адекватність, ефективність. Додаткові вимоги до постійного поліпшування з боку керівництва у конкретній галузі

ЗАВДАННЯ

Вивчити концепцію стандарту на систему управління та її HLS, вивчити зміст ДСТУ ISO 9001:2015, скласти для нього таблицю 3.1, вказавши у другому стовпці особливі додаткові вимоги до систем якості.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які загальні розділи містить HLS стандарту на систему управління?
2. Що вказують у розділі лідерство?
3. Які вимоги має містити розділ про оцінювання дієвості?
4. Які розділи не містять вимог?
5. Які розділи не є обов'язковими?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 4 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВО- СТІ

Мета – вивчити зміст стандартів на системи менеджменту у галузі промисловості.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

До галузі промисловості можна віднести будівництво, енергетику, перевезення, пакування, дистрибуцію, машинобудування, транспорт. Для цих сфер розроблено галузеві стандарти систем менеджменту, що стосуються керування обладнанням, ядерною енергетикою, енергетичного менеджменту, пакуванням небезпечних вантажів, моніторингом стану машинних систем, залізничним та морським транспортом, безпекою дорожнього руху.

ЗАВДАННЯ

З додатку Б обрати будь-який стандарт типу А вказаних галузей, скласти для нього таблицю 3.1, вказавши у другому стовпці особливі додаткові вимоги до обраної галузевої системи менеджменту та порівнюючи його зміст з вимогами до системи менеджменту якості. За потреби вказати, які розділи або пункти були додані або видалені. Якщо обраний стандарт не має HLS, зробити порівняння структури та визначити, які її пункти відсутні. Відповісти на контрольні питання.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Положення якого розділу мають найбільше доповнень?
2. Який розділ набув змін або їх виявилось найменше?
3. Які додаткові терміни було складено для галузевої системи менеджменту?
4. Як вплинула відсутність чи наявність HLS у стандарті на повноту вимог до галузевої системи менеджменту?
5. Яку відмінність мають «сфера дії стандарту» та «сфера дії системи менеджменту»?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 5

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Мета – вивчити зміст стандартів на системи менеджменту у галузі менеджменту організації.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

До галузі менеджменту організації можна віднести управління бізнесом та інноваціями, безпеку та ризики, послуги. Для цих сфер розроблено галузеві стандарти систем менеджменту, що стосуються системи управління знаннями, боротьбою з корупцією, дотримання вимог, діловими відносинами, активами, виборчими організаціями, послугами, що надаються сервісними роботами, операціями приватної охорони, безперервністю бізнесу, ланцюгом поставок, ризиками, охороною праці, освітніми організаціями, туризмом.

ЗАВДАННЯ

З додатку Б обрати будь-який стандарт типу А вказаних галузей (крім системи управління якістю), скласти для нього таблицю 3.1, вказавши у другому стовпці особливі додаткові вимоги до обраної галузевої системи менеджменту та порівнюючи його зміст з вимогами до системи менеджменту якості. За потреби вказати, які розділи або пункти були додані або видалені. Якщо обраний стандарт не має HLS, зробити порівняння структури та визначити, які її пункти відсутні. Відповісти на контрольні питання.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Положення якого розділу мають найбільше доповнень?
2. Який розділ набув змін або їх виявилось найменше?
3. Які додаткові терміни було складено для галузевої системи менеджменту?
4. Як вплинула відсутність чи наявність HLS у стандарті на повноту вимог до галузевої системи менеджменту?
5. Яку відмінність мають «сфера дії стандарту» та «сфера дії системи менеджменту»?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 6

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ ЛЮДИНИ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Мета – вивчити зміст стандартів на системи менеджменту у галузі навколишнього середовища.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

До галузі менеджменту людини та навколишнього середовища можна віднести продовольство та сільське господарство, здоров'я, медицину и лабораторне обладнання, горизонтальні об'єкти (соціальна відповідальність), сталий розвиток та навколишнє середовище. Для цих сфер розроблено галузеві стандарти систем менеджменту, що стосуються системи управління безпечністю харчових продуктів, добробутом тварин, медичними виробами, їх пакуванням, стерилізацією, біоризиками, соціальною відповідальністю, екологічного управління, сталим розвитком у громадах.

ЗАВДАННЯ

З додатку Б обрати будь-який стандарт типу А вказаних галузей, скласти для нього таблицю 3.1, вказавши у другому стовпці особливі додаткові вимоги до обраної галузевої системи менеджменту та порівнюючи його зміст з вимогами до системи менеджменту якості. За потреби вказати, які розділи або пункти були додані або видалені. Якщо обраний стандарт не має HLS, зробити порівняння структури та визначити, які її пункти відсутні. Відповісти на контрольні питання.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Положення якого розділу мають найбільше доповнень?
2. Який розділ набув змін або їх виявилось найменше?
3. Які додаткові терміни було складено для галузевої системи менеджменту?
4. Як вплинула відсутність чи наявність HLS у стандарті на повноту вимог до галузевої системи менеджменту?
5. Яку відмінність мають «сфера дії стандарту» та «сфера дії системи менеджменту»?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 7 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мета – вивчити зміст стандартів на системи менеджменту у галузі інформаційних технологій.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

До галузі менеджменту інформаційних технологій можна віднести також графіку та фотографію. Для цих сфер розроблено галузеві стандарти систем менеджменту, що стосуються системи управління захисними процесами друку, ІТ-активами та послугами, ризиками штучного інтелекту, інформаційною безпекою, конфіденційністю, записів.

ЗАВДАННЯ

З додатку Б обрати будь-який стандарт типу А вказаних галузей, скласти для нього таблицю 3.1, вказавши у другому стовпці особливі додаткові вимоги до обраної галузевої системи менеджменту та порівнюючи його зміст з вимогами до системи менеджменту якості. За потреби вказати, які розділи або пункти були додані або видалені. Якщо обраний стандарт не має HLS, зробити порівняння структури та визначити, які її пункти відсутні. Відповісти на контрольні питання.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Положення якого розділу мають найбільше доповнень?
2. Який розділ набув змін або їх виявилось найменше?
3. Які додаткові терміни було складено для галузевої системи менеджменту?
4. Як вплинула відсутність чи наявність HLS у стандарті на повноту вимог до галузевої системи менеджменту?
5. Яку відмінність мають «сфера дії стандарту» та «сфера дії системи менеджменту»?

ПРАКТИЧНА РОБОТА 8

ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ

Мета – вивчити порядок розроблення інтегрованих систем менеджменту.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Під інтегрованою системою менеджменту розуміють частину системи загального менеджменту організації, що відповідає вимогам двох або більше міжнародних стандартів на системи менеджменту і функціонує як єдине ціле.

На сьогоднішній день єдиної загальновизнаної моделі інтегрованої системи менеджменту, також як і єдиного підходу до інтеграції систем менеджменту не вироблено. Не розроблений також стандарт ISO, що встановлює вимоги до інтегрованої системи менеджменту. Проте, модель такої системи заснована на тому, що рекомендовані ISO системи менеджменту мають гармонізовану структуру, яка може бути прийнята як основа для інтеграції (рисунок 8.1).

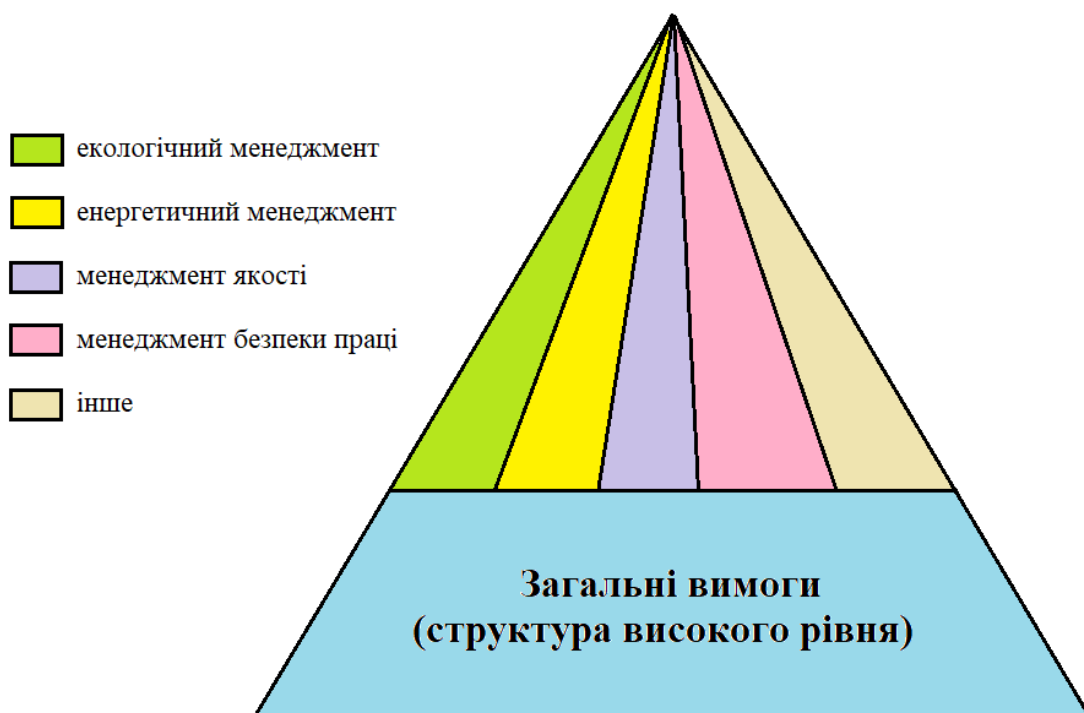

Рисунок 8.1 – Модель інтегрованої системи менеджменту

Крім того, методологія створення інтегрованої системи менеджменту може передбачати використання поступового (рисунок 8.2а) або одночасного (рисунок 8.2б) інтегрування. При поступовому інтегруванні, коли таку модель іноді називають адитивною (від лат. additio - додавання), до однієї вже діючої в організації системи з часом додається спочатку друга система, потім - третя і т. д. В даному варіанті інтегрування розрив між початком робіт з впровадження однієї системи і початком робіт з впровадження наступною може доходити до декількох років. Другий спосіб інтегрування передбачає одночасне об'єднання не менше трьох систем менеджменту. Незважаючи на незаперечні організаційні та економічні переваги такого способу створення інтегрованих систем менеджменту, він зустрічається ще не дуже часто, що пояснюється, з одного боку, складністю робіт в цьому випадку, а з іншого боку, тим, що поява стандартів систем менеджменту відбувалася протягом тривалого періоду часу - понад 15 років.

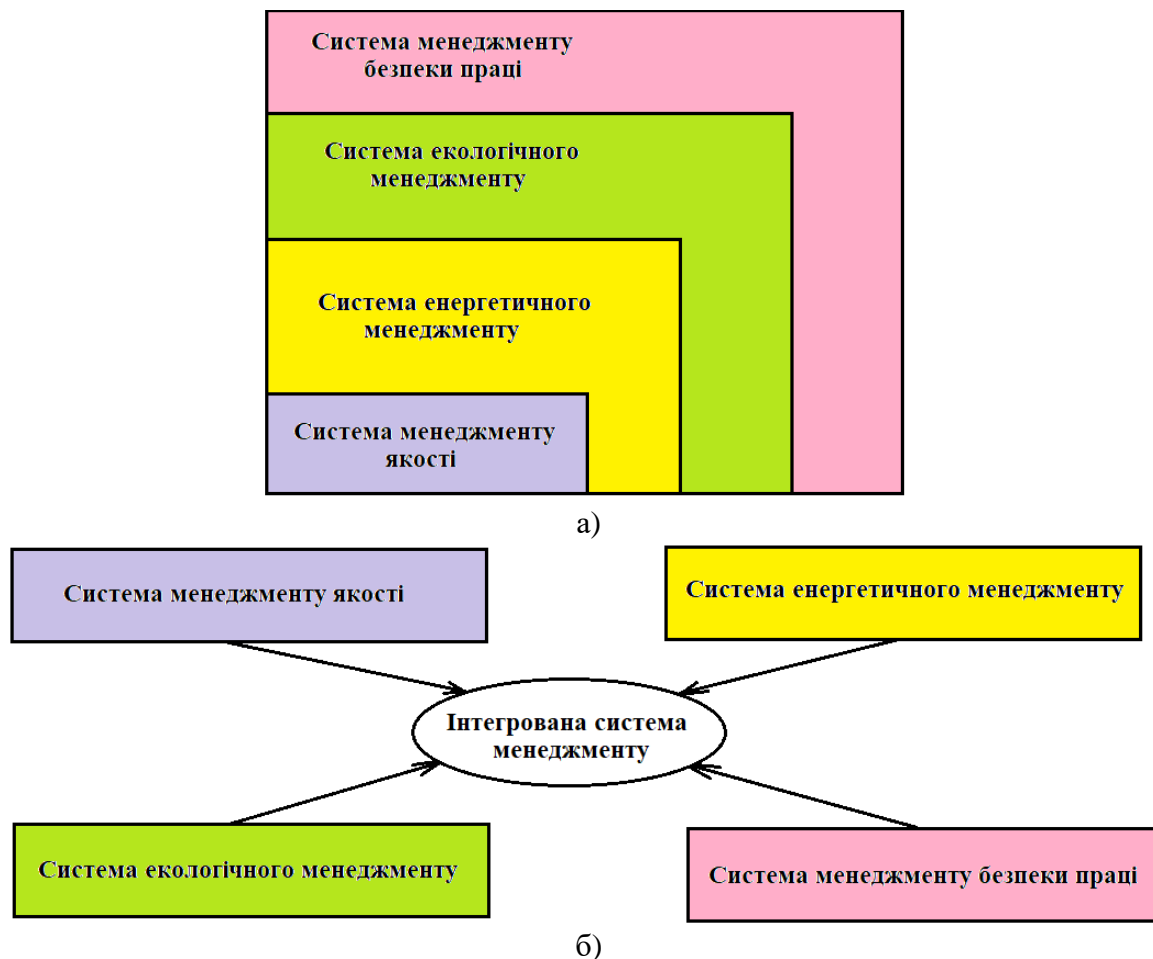

Рисунок 8.2 – Способи інтегрування систем менеджменту

В якості основи для інтеграції систем менеджменту приймається «PDCA» – підхід, заснований на методології «плануй - виконуй - перевіряй - впливай» або на циклі Демінга, який покладено в основу більшості існуючих стандартів на системи менеджменту (рисунок 8.3)

Сутність даного підходу полягає в тому, що будь-яка діяльність може бути представлена як наступна послідовність дій:

- «Plan» – визначення цілей і процесів, необхідних для забезпечення результатів відповідно до вимог зацікавлених сторін і відповідно до політики організації;
- «Do» – виконання процесів;
- «Check» – контроль і вимірювання процесів і продукції для зіставлення з політикою, цілями, вимогами і представлення результатів;
- «Act» – прийняття дій для подальшого поліпшення функціонування процесу та постійного поліпшення результативності системи менеджменту і діяльності організації в цілому.

У загальному випадку можна визначити наступний порядок розробки інтегрованої системи менеджменту:

- прийняття рішення про необхідність її розроблення;
- створення робочої групи;
- визначення стандартів, на базі яких буде розроблятися система;
- визначення області дії системи;
- розроблення структури системи;
- розроблення документації;
- навчання персоналу;
- впровадження та забезпечення функціонування системи;
- підготовка до сертифікації.

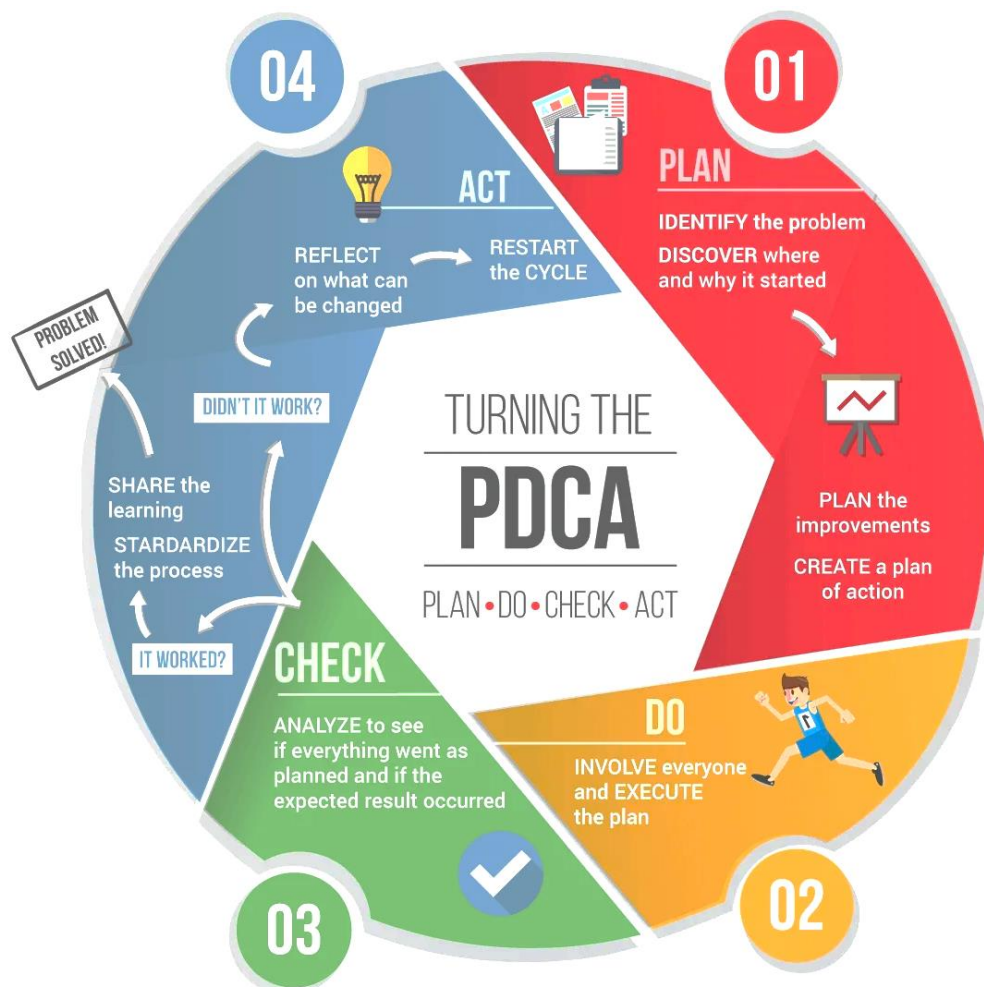

Рисунок 8.3 – Цикл Демінга «PDCA»

ЗАВДАННЯ

Базуючись на HLS, побудувати структуру інтегрованої системи менеджменту, яка містила б вимоги до трьох систем управління різних галузей (зобразити у вигляді графу або таблиці з умовними позначеннями вимог відповідних систем). Для кожної з них визначити галузь менеджменту, основну мету, зацікавлені сторони, критичні аспекти та вимоги до них, направленість управлінських дій, результати неправильного управління, ризики організації. Розподілити структурні елементи інтегрованої системи за циклом PDCA. Припустити підприємство, яке мало б потребу у такій інтегрованій системі, вказати його зацікавлені сторони, скласти перелік документів інтегрованої системи. Визначити структурні підрозділи та / або посадових осіб, які були б відповідальними за виконання того чи іншого процесу системи менеджменту, виконавцями процесу, брали б у ньому участь.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. З яких структурних частин складається наукова стаття?
2. У чому різниця між звичайною та розширеною анотацією?
3. Як необхідно формулювати заголовок статті?
4. Що є основою для формулювання цілей та завдань статті?
5. Як формулюють висновки статті?

ДОДАТОК А
МІЖНАРОДНЕ КОДУВАННЯ ЕТАПІВ [6]

Етап	Підетап						
	00 Реєстрація	20 Початок основної дії	60 Завершення основної дії	90 Рішення			
				92 Повторити попередній етап	93 Повторити поточну фазу	98 Залишити	99 Продовжити
00 Попередній	00.00 Отримано пропозицію щодо нового проекту	00.20 Пропозиція щодо нового проекту на розгляді	00.60 Завершення перевірки			00.98 Пропозицію нового проекту відхилено	00.99 Схвалення пропозиції щодо голосування для нового проекту
10 Пропозиція	10.00 Пропозиція щодо нового проекту зареєстрована	10.20 Розпочато голосування за новий проект	10.60 Завершення голосування	10.92 Пропозиція повернута заявнику для подальшого визначення		10.98 Новий проект відхилено	10.99 Затверджено новий проект
20 Підготовчий	20.00 Новий проект, зареєстрований у робочій програмі TC / SC	20.20 Розпочато робочий проект (WD)	20.60 Завершення періоду коментарів			20.98 WD видалено	20.99 WD схвалено для реєстрації як CD
30 Комітет	30.00 Проект комітету (CD) зареєстровано	30.20 Розпочато дослідження CD / голосування	30.60 Завершення періоду голосування / коментарів	30.92 CD повернуто до Робочої групи		30.98 Проект видалено	30.99 CD затверджений для реєстрації як проект міжнародного стандарту (DIS)
40 Голосування	40.00 Зареєстровано DIS	40.20 Початок голосування за DIS: 12 тижнів	40.60 Завершення голосування	40.92 Повний звіт розповсюджено:	40.93 Повний звіт розповсюджений: рішення	40.98 Проект видалено	40.99 Повний звіт розповсюджено: DIS затверджено

Етап	Підетап						
	00 Реєстрація	20 Початок основної дії	60 Завершення основної дії	90 Рішення			
				92 Повторити попередній етап	93 Повторити поточну фазу	98 Залишити	99 Продовжити
				DIS повернуто до TC або SC	щодо нового виборчого бюлетеня		для реєстрації як кінцевий (FDIS)
50 Схвалення	50.00 Отримано остаточний текст або зареєстровано FDIS для офіційного затвердження	50.20 Підтвердження, надісланий до секретаріату або голосування FDIS, розпочато: 8 тижнів	50.60 Завершення голосування. Підтвердження повернуто секретаріатом	50.92 FDIS або підтвердження повертається до TC або SC		50.98 Проект видачено	50.99 FDIS або підтвердження, затверджений до публікації
60 Публікація	60.00 Міжнародний стандарт під публікацією		60.60 Опубліковано Міжнародний стандарт				
90 Розгляд		90.20 Міжнародний стандарт під систематичним переглядом	90.60 Завершення перегляду	90.92 Міжнародний стандарт буде переглянутий	90.93 Міжнародний стандарт підтверджено		90.99 Відкликання міжнародного стандарту, запропонованого TC або SC
95 Відміна		95.20 Розпочато голосування про відкликання	95.60 Завершення голосування	95.92 Рішення не відкликати міжнародний стандарт			95.99 Відміна міжнародного стандарту

ДОДАТОК Б
ПЕРЕЛІК МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
41001	Facilities management -- Management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Building and Construction
9001	Quality management systems -- Requirements	Type A	HLS	Business Management and Innovation
9002	Quality management systems — Guidelines for the application of ISO 9001:2015	Type B	HLS	Business Management and Innovation
10004	Quality management -- Customer satisfaction -- Guidelines for monitoring and measuring	Type B		Business Management and Innovation
10006	Quality management systems — Guidelines for quality management in projects	Type B		Business Management and Innovation
10012	Measurement management systems -- Requirements for measurement processes and measuring equipment	Type A		Business Management and Innovation
18091	Quality management systems -- Guidelines for the application of ISO 9001:2008 in local government	Type B	HLS	Business Management and Innovation
19600	Compliance management systems -- Guidelines	Type B	HLS	Business Management and Innovation
30401	Human resource management -- Knowledge management systems -- Requirements	Type A	HLS	Business Management and Innovation
37001	Anti-bribery management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Business Management and Innovation
37002	Whistleblowing management systems -- Guidelines	Type B	HLS	Business Management and Innovation
37301	Compliance management systems -- requirements with guidance for use	Type A	HLS	Business Management and Innovation
44001	Collaborative business relationship management systems -- Framework	Type A	HLS	Business Management and Innovation

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
44002	Collaborative business relationship management -- Guidelines on the implementation of ISO 44001	Type B	HLS	Business Management and Innovation
54001	Quality management systems -- Particular requirements for the application of ISO 9001:2015 for electoral organizations at all levels of government	Type A	HLS	Business Management and Innovation
55001	Asset management -- Management systems -- Requirements	Type A	HLS	Business Management and Innovation
55002	Asset management -- Management systems -- Guidelines for the application of ISO 55001	Type B	HLS	Business Management and Innovation
56002	Innovation management - Innovation management system - Guidance	Type B	HLS	Business Management and Innovation
4450	Quality management systems — Recommendations for the application of ISO 19443	Type B	HLS	Energy
19443	Quality management systems -- Specific requirements for the application of ISO 9001 and IAEA GS-R requirements by organizations in the Supply Chain of the Nuclear Energy sector	Type A	HLS	Energy
50001	Energy management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Energy
50004	Energy management systems -- Guidance for the implementation, maintenance and improvement of an energy management system	Type B		Energy
50005	Energy management systems -- Modular implementation of the energy management system ISO 50001 including the use of energy performance evaluation techniques	Type B		Energy
50009	Guidance for multiple organizations implementing a common (ISO50001) EnMS	Type B		Energy
22000	Food safety management systems -- Requirements for any organization in the food chain	Type A	HLS	Food and Agriculture
22006	Quality management systems -- Guidelines for the application of ISO 9001:2008 to crop production	Type B		Food and Agriculture
34101-1	Sustainable and traceable cocoa beans -- Part 1: Requirements for sustainability management systems	Type A	HLS	Food and Agriculture
34700	Animal welfare management -- General requirements and guidance for organizations in the food supply chain	Type A		Food and Agriculture

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
16106	Packaging -- Transport packages for dangerous goods -- Dangerous goods packagings, intermediate bulk containers (IBCs) and large packagings -- Guidelines for the application of ISO 9001	Type B		Freight, Packaging and Distribution
13485	Medical devices -- Quality management systems -- Requirements for regulatory purposes	Type A		Health, Medicine and Laboratory Equipment
15378	Primary packaging materials for medicinal products -- Particular requirements for the application of ISO 9001:2008, with reference to Good Manufacturing Practice (GMP)	Type A	HLS	Health, Medicine and Laboratory Equipment
25424	Sterilization of health care products — Low temperature steam and formaldehyde — Requirements for development, validation and routine control of a sterilization process for medical devices	Type A		Health, Medicine and Laboratory Equipment
35001	Laboratory biorisk management system -- Requirements	Type A	HLS	Health, Medicine and Laboratory Equipment
26000	Guidance on social responsibility	Management Standard		Horizontal Subjects
14298	Graphic technology -- Management of security printing processes	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
19158	Geographic information -- Quality assurance of data supply	Type B		Information Technology, Graphics and Photography
19770-1	Information technology -- IT asset management -- Part 1: IT asset management systems -- Requirements	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
20000-1	Information technology -- Service management -- Part 1: Service management system requirements	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
20000-2	Information technology -- Service management -- Part 2: Guidance on the application of service management systems	Type B	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
23894	Information technology - Artificial intelligence - Risk management	Management Standard		Information Technology, Graphics and Photography
27001	Information technology -- Security techniques -- Information security management systems -- Requirements	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
27003	Information technology -- Security techniques -- Information security management system -- Guidance	Type B	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
27005	Information technology — Security techniques — Information security risk management	Management Standard		Information Technology, Graphics and Photography
27010	Information technology -- Security techniques -- Information security management for inter-sector and inter-organizational communications	Type B	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
27013	Information technology -- Security techniques -- Guidance on the integrated implementation of ISO/IEC 27001 and ISO/IEC 20000-1	Type B		Information Technology, Graphics and Photography
27014	Information technology — Security techniques — Governance of information security	Type B		Information Technology, Graphics and Photography
27701	Information technology -- Security techniques -- Enhancement to ISO/IEC 27001 for privacy management -- Requirements	Type A		Information Technology, Graphics and Photography
30301	Information and documentation -- Management systems for records -- Requirements	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
30302	Information and documentation -- Management systems for records -- Guidelines for implementation	Type B		Information Technology, Graphics and Photography
42001	Information Technology — Artificial intelligence — Management System	Type A	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
90003	Software engineering -- Guidelines for the application of ISO 9001:2008 to computer software	Type B	HLS	Information Technology, Graphics and Photography
IWA 17	Information and operations security and integrity requirements for lottery and gaming organizations	Type A		Information Technology, Graphics and Photography
18255	Condition Monitoring of Machine Systems - Management of condition monitoring of machine systems	Type B	HLS	Mechanical Engineering
29001	Petroleum, petrochemical and natural gas industries -- Sector-specific quality management systems -- Requirements for product and service supply organizations	Type A	HLS	Mechanical Engineering
5124	Robotics — Services provided by service robots — Safety management systems — Requirements	Type A	HLS	Security, Safety and Risk
10377	Consumer product safety -- Guidelines for suppliers	Type B		Security, Safety and Risk

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
10393	Consumer product recall -- Guidelines for suppliers	Type B		Security, Safety and Risk
18788	Management system for private security operations -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Security, Safety and Risk
22301	Societal security -- Business continuity management systems --- Requirements	Type A	HLS	Security, Safety and Risk
22313	Societal security -- Business continuity management systems -- Guidance	Type B	HLS	Security, Safety and Risk
24518	Activities relating to drinking water and wastewater services -- Crisis management of water utilities	Type B	HLS	Security, Safety and Risk
28000	Specification for security management systems for the supply chain	Type A		Security, Safety and Risk
28001	Security management systems for the supply chain -- Best practices for implementing supply chain security, assessments and plans -- Requirements and guidance	Type A		Security, Safety and Risk
28002	Security management systems for the supply chain -- Development of resilience in the supply chain -- Requirements with guidance for use	Type A		Security, Safety and Risk
28004-1	Security management systems for the supply chain -- Guidelines for the implementation of ISO 28000 -- Part 1: General principles	Type B		Security, Safety and Risk
28004-3	Security management systems for the supply chain -- Guidelines for the implementation of ISO 28000 -- Part 3: Additional specific guidance for adopting ISO 28000 for use by medium and small businesses (other than marine ports)	Type B		Security, Safety and Risk
28004-4	Security management systems for the supply chain -- Guidelines for the implementation of ISO 28000 -- Part 4: Additional specific guidance on implementing ISO 28000 if compliance with ISO 28001 is a management objective	Type B		Security, Safety and Risk
31000	Risk management -- Guidelines	Management Standard		Security, Safety and Risk
45001	Occupational health and safety management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Security, Safety and Risk
80079-34	Explosive atmospheres -- Part 34: Application of quality systems for equipment manufacture	Type A	HLS	Security, Safety and Risk
IWA 12	Guidelines on the application of ISO 9001:2008 in policing organizations	Type B		Security, Safety and Risk

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
IWA 31	Risk management — Guidelines on using ISO 31000 in management systems	Management Standard		Security, Safety and Risk
20121	Event sustainability management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Services
21001	Educational organizations -- Management systems for educational organizations -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Services
21101	Adventure tourism -- Safety management systems -- Requirements	Type A	HLS	Services
21401	Accommodation facilities -- Sustainability management system -- Requirements	Type A	HLS	Services
46001	Water efficiency management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Services
14001	Environmental management systems -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Sustainability and Environment
14002-1	Environmental management systems -- Guidance on how to apply ISO 14001: 2015 framework to environmental aspects, environmental topic areas and environmental conditions that affect an organization -- Part 1: General	Type B		Sustainability and Environment
14002-2	Environmental management systems — Guidelines for using ISO 14001 to address environmental aspects and conditions within an environmental topic area — Part 2: Water	Type B		Sustainability and Environment
14004	Environmental management systems -- General guidelines on implementation	Type B	HLS	Sustainability and Environment
14005	Environmental management systems -- Guidelines for the phased implementation of an environmental management system, including the use of environmental performance evaluation	Type B		Sustainability and Environment
14006	Environmental management systems -- Guidelines for incorporating ecodesign	Type B		Sustainability and Environment
14009	Environmental management system: Guidelines for incorporating redesign of products and components to improve material circulation	Type B	HLS	Sustainability and Environment
16000-40	Indoor air -- Part 40: Indoor Air Quality Management System	Type A	HLS	Sustainability and Environment
37101	Sustainable development in communities -- Management system for sustainable development -- Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Sustainability and Environment

Document or project №	Title	Doc Type	HLS	Sector
22163	Railway applications -- Quality management systems -- Particular requirements for the application of ISO 9001:2015 in the rail sector	Type A	HLS	Transport
28004-2	Security management systems for the supply chain -- Guidelines for the implementation of ISO 28000 -- Part 2: Guidelines for adopting ISO 28000 for use in medium and small seaport operations	Type B		Transport
28007-1	Ships and marine technology -- Guidelines for Private Maritime Security Companies (PMSC) providing privately contracted armed security personnel (PCASP) on board ships (and pro forma contract) -- Part 1: General	Type A		Transport
30000	Ships and marine technology -- Ship recycling management systems -- Specifications for management systems for safe and environmentally sound ship recycling facilities	Type A		Transport
30004	Ships and marine technology — Ship recycling management systems — Guidelines for the implementation of ISO 30000	Type B		Transport
30005	Ships and marine technology — Ship recycling management systems — Information control for hazardous materials in the manufacturing chain of shipbuilding and ship operations	Type A		Transport
39001	Road traffic safety (RTS) management systems - Requirements with guidance for use	Type A	HLS	Transport